

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 196 — Субота, 1 октобар 1955

Повратак и борба с двојником

18

НАШ ЈЕ! ПЛУТОНЕ, НЕ ДАЈ
ДА УМАКНЕ КРОЗ ОНА
ВРАТА!

АВ!

НАПРЕД, ПЛУТОНЕ!
УХВАТИ ГА!

ПЛУТОНЕ... НЕ! НЕ САД!
РАТ ЈЕ!

ДОБРАГА...
ПОБЕЖЕ!

ДЕЦА
КУЛА

ВАЛА, ОВО ЈЕ БРЖЕ
ОД ТЕБЕ!

ЧУВАЈ СЕ!

ЈЕ Л' ТИ ДОСТА?

ПРВО МЕ УХВАТИ!
НЕ ПРЕДАЈЕШ СЕ?
ЛЕПО! НАТЕРАЈУ
ТЕ НА ТО!

ЛАВИРИНТ

ПРИЈА ТИ ГИМНА-
СТИЧЕ-
ЊЕ?

ПУСТИ МЕ
ИЛИ...

АЈОЈ! РУШИ СЕ!

БРАВО!
УХВАТИО
СИ ГА,
МИКИ!

АХА!
ЕВО
ГА!

АХА!
ЕВО
ГА!

Нова задужења за пчеле

Један амерички пчелар који је међу првима почео да превози пчеле авионом, недавно се са задовољством сетно тога догађаја. Било је то априла 1947 године на аеродрому у Сакраменту, где је довео своје необичне путнике.

— Господо, — рекао је двојици пилота — ево званичног одобрења за превоз, а ево и мог твара: хиљаду кошница, свака са 15.000 домаћих пчела.

— Домаће или недомашне, — повикала су пилоти — на нас двојицу не рачунајте!

— И ја сам пилот, — одговорио је пчелар. — Кажем вам, не брините ништа. Ако баш изађете из кошнице, ја ћу пилотирати док се ви будете бранили.

— Назад, нека вам буде, — рекао је један од њих. — Ако изађете, ми ћемо искочити падобранима, а ви пазите шта ћете са авионом.

После тога пчеле су утоварене и авион је узлетео. На половини пута авијатичар се окренуо пчелару:

— Још нас нису нападе, — рекао је и погледао сумњичаво на кошнице.

Пчеле су, међутим, и даље мировале, док је авион једно изнад облака.

Отада, за протеклих десетак година, милиони кошница са пчелама пренесени су авионом, а будуће њих ће бити још више, јер се пчеле све чешће појављују као спасиоци многих берби, које су дошле у питање услед запрашивања ДДТ-ом.

Од 1946 до 1949 године, ДДТ је у више држава начинио знатне штете, јер је потпуно уништио многе корисне инсекте. Повезде стање је било толико очајно да су власти морале да позову помоћ пчеле. Отада, оне у људској историји имају нова „задужења“. Поред справања меда и опрашивања цветова по својој вољи, пчеле сад опрашују ливаде и воћњаке — „по поручбини“. Јер, ако се из авиона засипа један предео раствором са свега 10% ДДТ-а, да би се уништиле биљне штеточине, тај раствор ће убити и неопходне природне опрашиваче,

као што су мушице, воље и дивље пчеле. На таква поља, где овај раствор почини праву пустош, доноси се домаћа пчела да удахне нови живот.

Тако се данас кошнице шетају између веома удаљених места, где год је род угрожен. У Сједињеним Америчким Државама постоје пчелари чије је главно занимање не производња меда, већ опрашивање цветова помоћу пчела. За њихове велике ројеве сазнало се свуда у свету, тако да из јед-

не фарме до аутобуске станице

возе камионима, а на већа отстојања авионима.

С пролећа и у току лета читаве дивизије пчела, предвођене пчеларским „генералима“ који носе решеткасте каице, прелазе с једног краја света на други. Та „дислокација трупа“ личи којинут на прави војни маневар. И ту се увек треба држати неких важних правила.

Једног дана требало је пренети двадесет кошница с једне фарме до аутобуске станице

суседног места, а одатле у другу варош. Кошнице су стављене у решеткасте сандуке, а свака је била снабдевена воштаним сатом и целидом за шећерни сируп. Свако целидо могло је у току пет дана да

исхрани 15.000 пчела. Матрица је издвојена у засебну кошницу са десет радница које су јој служиле. Између сваке кошнице било је довољно простора са свежим ваздухом. Међутим, приликом репања сандука из камиона у велики путнички аутобус, где су била и места за путнике, возач се није држао савета, већ је сандуке наређао, један уз други и један преко другог, а преко њих је ставио путнички пртљаг.

У почетку све је ишло како треба. Али, наивнишњи на једну цомбу, аутобус је мало јаче трусио и тежак кофер пао је на кошнице. Неколико њих

напустило је своје места, а остале у сандуку извањале су из решеткастих сандука.

Некад су пчелари преносили кошнице само воловским и коњским запрегама. Где не постоји друга могућност, те запреге се и данас употребљавају. То је скопчано с приличним ризицом. Ако се, услед трускања, пчеле само из једне кошнице, то може да изазове велику несрећу. Пчеле уједу једну или две животиње које су у запрези, а оне, уплашене, појуре и често преарну кола, што изазива пропаст не само кошница, већ и ројева. Зато пчеле данас радије пре-

возе камионима, а на већа отстојања авионима.

С пролећа и у току лета читаве дивизије пчела, предвођене пчеларским „генералима“ који носе решеткасте каице, прелазе с једног краја света на други. Та „дислокација трупа“ личи којинут на прави војни маневар. И ту се увек треба држати неких важних правила.

Једног дана требало је пренети двадесет кошница с једне фарме до аутобуске станице

суседног места, а одатле у другу варош. Кошнице су стављене у решеткасте сандуке, а свака је била снабдевена воштаним сатом и целидом за шећерни сируп. Свако целидо могло је у току пет дана да

исхрани 15.000 пчела. Матрица је издвојена у засебну кошницу са десет радница које су јој служиле. Између сваке кошнице било је довољно простора са свежим ваздухом. Међутим, приликом репања сандука из камиона у велики путнички аутобус, где су била и места за путнике, возач се није држао савета, већ је сандуке наређао, један уз други и један преко другог, а преко њих је ставио путнички пртљаг.

У почетку све је ишло како треба. Али, наивнишњи на једну цомбу, аутобус је мало јаче трусио и тежак кофер пао је на кошнице. Неколико њих

напустило је своје места, а остале у сандуку извањале су из решеткастих сандука.

Некад су пчелари преносили кошнице само воловским и коњским запрегама. Где не постоји друга могућност, те запреге се и данас употребљавају. То је скопчано с приличним ризицом. Ако се, услед трускања, пчеле само из једне кошнице, то може да изазове велику несрећу. Пчеле уједу једну или две животиње које су у запрези, а оне, уплашене, појуре и често преарну кола, што изазива пропаст не само кошница, већ и ројева. Зато пчеле данас радије пре-

возе камионима, а на већа отстојања авионима.

С пролећа и у току лета читаве дивизије пчела, предвођене пчеларским „генералима“ који носе решеткасте каице, прелазе с једног краја света на други. Та „дислокација трупа“ личи којинут на прави војни маневар. И ту се увек треба држати неких важних правила.

Једног дана требало је пренети двадесет кошница с једне фарме до аутобуске станице

суседног места, а одатле у другу варош. Кошнице су стављене у решеткасте сандуке, а свака је била снабдевена воштаним сатом и целидом за шећерни сируп. Свако целидо могло је у току пет дана да

исхрани 15.000 пчела. Матрица је издвојена у засебну кошницу са десет радница које су јој служиле. Између сваке кошнице било је довољно простора са свежим ваздухом. Међутим, приликом репања сандука из камиона у велики путнички аутобус, где су била и места за путнике, возач се није држао савета, већ је сандуке наређао, један уз други и један преко другог, а преко њих је ставио путнички пртљаг.

У почетку све је ишло како треба. Али, наивнишњи на једну цомбу, аутобус је мало јаче трусио и тежак кофер пао је на кошнице. Неколико њих

се сломило и хиљаде пчела било је уништено, док су друге излетеле из својих скровишта. Како се аутобус кретао дуж морске обале, уз јак ветар, путници су били затворени прозоре. Ова случајна околност изазвала је несрећу. Пчеле су стаде да уједају путнике, услед чега је настала вриска деце, жена и људи, који су се у одбрани од инсеката сударали и тукли. Возач дошто је и сам примно много уједа, у лице и руке, изгубио је контролу над управљачем и аутобус се сурвао у јарак. Ето до чега је довела једна цомба и један, наизглед безначајан, возарев пропуст.

Тако данашњи пчелари и њихове пчеле, уместо да се брину само за производњу меда, старају се и о пољопривредној производњи. Да ли је јака зима десетковала природне опрашиваче у Небраски, да ли је хладно пролеће довело у питање род поморанџи у Африци или других култура на било којем континенту света — за све се то брину пчелари и пчеле. Увидевши важност пчела, људи су дошли на мисао о њиховом вештачком расплођивању, које би им омогућило да добију изванредне примерке матица и радница. Начињене су и већ се употребљавају „клопке“ за полен у самим кошницама, у које пчеле истресује драгоцени прах. Добијањем чистих поленових зрнаца развила се нова грана у апотекарству. Од полена ће се добити, поред осталог, противалергични серуми. Па ипак, један од најважнијих задатака данашњих пчела састоји се, поред производње меда, у повећању пољопривредне производње. Пчеле ће повратити живот испреченом тлу Африке и Индије, кажу стручњаци. Оне ће бранити човечанство од глади.

Кроз 45 милијарди година

Научници се обично по- свете једној грани науке и њоме се баве кроз цео живот. Тако је и познати британски физичар и дугогодишњи Ајнштајнов сарадник Џејмс Џејмс посветио цео свој живот проучавању појава на Месецу. Недавно је пред Британским краљевским друштво изнео своју теорију о томе када ће Месец да се распадне.

Астроном полази од чињенице да све велике планете имају своје сателите; неке више, неке мање. Наша Земља је најсиромашнија; она има само једног сателита — Месец. У последње време научници су често примећивали и још један сићушни Земљин сателит који има у пречнику свега 150 метара. Уствари, то је једна велика охладена камена кула која се налази на удаљености од свега 4.000 километара од Земље. Она нема атмосферу, а њена тежа је тако слаба да се човек на њој не би могао задржати. Британски научник тврди да је порекло Месеца још увек непознато. Према старој Лапласовој хипотези Месец је услед центрифугалне силе отргнут од Земљине усилане масе у времену кад се она стварала. По једној новијој хипотези он је отргнут приликом судара са једним лутајућим небеским телом и тако је на Земљи остао цинковски кратер Тихоа Оксана, а према трећој: Месец је заправо једно лутајуће небеско тело које је дошло у поље Земљине теже и ту се заувек задржало.

Месец се креће на удаљености од 384.000 километара од Земље и стално је изложен

њеној снажној привлачној сили. С друге стране, његова центрифугална сила вуче га у супротном правцу, па се тако он одржава у релативној равнотежи, премда се сваког дана

све више приближава Земљи. Британски научник израчунао је да ће се Месец, због тога што је изложен дејству две супротне силе, једнога дана преполовити, а затим распасти. Тада ће Земља бити изложена бомбардовању делова распалог Месеца и на њој ће доћи до катастрофалних разарања. Када ће се то догодити?

Опасност од распања Месеца утолико је већа уколико је он ближи Земљи. Кад буде од Земље удаљен свега 20.000 километара, он ће изгледати 30 пута већи и хиљаду пута светлији него данас. Ето, тада ће наступити критичан тренутак и доћи ће до распања Месеца прво на два, затим на четири, осам, шеснаест и све више делова. Назад ће настати диван прстен састављен од ситних комада распалог Месеца, налик на троструки Сатурнов прстен. Месечева катастрофа неће проузроковати никакву буку и неће се чути на Земљи, јер ће се одиграти у празном међупланетарном безваздушном простору. На Земљи ће пасти велики број распалог Месеца, а цинковска плама која ће тада настати почистиће сва жива бића са лица Земље. Срећом, овај страховити догађај одиграће се тек кроз 45 милијарди година.

СВЕ СА АҚУА...

Аква је латинска реч и значи: вода. Од ње су створене многе сложене речи, па ћемо навести неколико примера: аква дестилата, значи дестилација; пречишћена вода; аквадукт је зидани канал у виду моста за довођење воде за пиће у градове; аквамарин, минерал берид, зеленкасто-плаве боје; акваплан је спортска направа, даска везана за моторни чамца за вођу по води; аквазел је слика рађена воденим бојама на хартији. Познат је још и старим Египћанима. Аквазел

као самосталну сликарску технику почели су у великој мери да га негују у западној Европи тек у 18 веку. Аквазел је суд од стакла испуњен водом за чување, неговање и посматрање водених биљки и животиња. Дно му је покривено песком и воденим биљем. Ако су у њему морски организми, онда се пуни природном или вештачком морском водом; акваперијум је суд у коме се држе и гаје амфибије итд.

Како самосталну сликарску технику почели су у великој мери да га негују у западној Европи тек у 18 веку. Аквазел је суд од стакла испуњен водом за чување, неговање и посматрање водених биљки и животиња. Дно му је покривено песком и воденим биљем. Ако су у њему морски организми, онда се пуни природном или вештачком морском водом; акваперијум је суд у коме се држе и гаје амфибије итд.

У ОСИЊЕМ ГНЕЗДУ

Многе ствари доживела сам први пут те априлске ноћи 1944 године. Возила сам се у „првој марици“, искочила сам из бомбардера падобраном чији су се конопци замрсли, почела сам рад у окупираној Француској као тајни агент.

Возили смо се „црном марицом“ од седишта обавештајне службе „негде у Лондону“ до једне америчке ваздухопловне базе, такође тајанствено означене „негде у Енглеској“. У седишту обавештајне службе шеф, пуковник Морис Бакластер, објаснио ми је моје задатке.

„Спустићете се падобраном у Француској заједно с једним радиооператером и једним стручњаком за диверзије. Искочићете на четрдесет миља од Л'Мане, места око кога је концентрисана Ромелова армија. Ваш први задатак је да прикупите, изоружате и извезете једну већ постојећу тајну групу Француза који ће спроводити саботаже и на разне друге начине ометати немачке јединице, и то према шифроном наредбама из нашег главног штаба. Друго, прикупљаћете и достављати нам сва обавештења о непријатељским снагама, њиховом кретању, распореду јединица и војног материјала.“

Шеф ми је после тога предао четири густо куцања табак. То је био исцрпан преглед мојих задатака, подељен на пет поглавља: информације, непосредни задаци, методе, спровођење, одржавање и веза. У њему је била и до детаља израђена биографија жене под чијим ћу именом живети и радити.

Чудно осећање обузима човека док чита и учи животну историју, са свим детаљима, особе у коју треба да се прометне. То не значи само узимање новог имена, већ и нове националности и личности. Моје име је Сизан Бонви. Кћи сам Али-

да и Марије Бонви, са станом у улици Ривијер бр. 10, у Бонвиду.

Творац мога живописа био је неоспорно мудар, јер је за место мог сталног становања изабрао један мали град који је од савезничког бомбардовања био толико уништен да од званичних општинских књига и докумената није ништа остало. Кућа у улици Ривијер бр. 10 била је савршена са земљом.

У којој тобожњој биографији нашли смо своја места чак и бабе и деде, тетке и стричеви. Наравно, у њој је било и шупљи на, намерних наравно, јер једна савршена биографија лако може да изазове сумњу. „Ја сад намеравам, — стајало је у њој — да се настаним код своје рођаке Жан-Пола Бонви, који има један мали замак у близини Л'Мане.“

Човек с презименом Бонви, који има замак крај Л'Мане, заиста постоји. Он припада покрету маки.

На крају, шеф је извукао једну фијоку свог писаћег стола и узео мали замотуљак од провидне хартије у коме је било више белих и једна плава таблета. Пружио ми га је, обраћајући ми се сасвим мирним гласом.

„Беле — запамтите беле — су средство за стимулирање. Узмете по једну у случају кад вам треба последњи грам снаге и издржљивости, у случају нужде. Плава... па, ако вас ухвати и кад вам ништа друго не буде преостало... дејствоваће за три минута.“

Његове речи биле су мрачно потсећање на оно што може да буде врхунац ових чудних шест месеци које сам проживела.

Све ово почело је оног дана кад су ме позвали на неки састанак у један прљав лондонски хотел, подвргли ме, наизглед безначајном, али испрпном проверавању знања француског језика, урвали ме у

добровољне болничарке за указивање прве помоћи и послали у једну усамљену кућу у Сарну — на обуку.

Екипа за прву помоћ била је, разуме се, само камуфлажа испод које се крио прави разлог мог узимања у војску: да postanем обавештајца, илегални организатор иза немачких линија, члан тајног трећег фронта који је имао да омета и онемогућава немачку одбрану у случају савезничке инвазије у Европи.

Моји другови и сустанари у пољској кући у Сарну, где су нас обучавали, били су Енглези који су се, слично мени, школова-

ли у Француској; грађани Маурицијуса, енглеске колоније у којој се говори француски; Јужноафриканци који су живели на Мадагаскару и неколико Канађана француског порекла.

Говорили смо само француски. И још више: живели смо као да смо већ у Француској. Били смо под сталном контролом. Да ли смо, после језа, одложили нож и виљушку на начин како то Французи чине? Приређивали су нам седељке с јединим јединим циљем: да нас мало опкију. Да ли

ћемо под дејством алкохола почети да говоримо енглески, да ли ћемо говорити сувише?

Једне ноћи, после једне такве седељке, пробудила сам се и наша крај своје постеље једног официра. Усправила сам се уврећена.

— Све је у реду! — рече ми он круто. — Хтели смо само да се уверимо говорите ли у сну, и ако говорите, којим језиком.

Кандидати за агенте морали су да науче да у гомили људи препознају одређену особу, и то само према опису, да ошине карактер човека при првом сусрету, пошто су с њим проговорили тек неколико речи.

„Ви ћете морати да бирате своје сараднике, — говорили су нам. — Наизаинете на људе које вам је непријатељ подметнуо, на такве које ће, касније, можда непријатељ моћи да подмити. Једна једина погрешка може да значи смрт.“

Морали смо да научимо како треба крести... из стана неког од нас, из заклона собе на коју би се стално мотрало. Морали смо се научити вештини да из фијоке пуне докумената извучемо један једини лист хартије, а да остале и не додирнемо.

У такозваној „куварској школи“ научили смо како да комбиновањем разних састојака, какви се могу купити чак и у најмањим радњама, добијемо најопасније експлозиве.

Но, све то била је само припрема за школу издржљивости и јачања у Шкотској. Циљ ове школе, рекли су нам, био је да научимо наша тела на умор. То ме, замало, није убило.

Са нама женама — било нас је свега неколико — поступало се исто као са мушкарцима из разумљивих разлога, јер смо и ми имале да живимо, радимо и боримо се под истим условима и против истог непријатеља. Стални надзор и свакодневно непристрасно и строго оцењивање ученика спровођено је до самог завршетка кад ми је, најзад, било речено да се јавим у Лондон за даља упутства.

(Наставиће се)

Градоби пог морем

Нема краја људској машти. Њена су дела безбројна, а оно што су многи људи у прошлости сањали, данас се остварује. Једно од тих дела људске маште је и Посејдон, главни град земље Атлантиде, која ће бити изграђена на дубини од 150 метара испод морске површине. У њој ће живети око 15.000 становника, који ће се кретати у скафандрима. То су нарочита одела у којима се налазе боје испуњене ваздухом. Куће у којима ће ти подводни становници живети имаће облик звона. Главно занимање тих људи биће гајење подводних култура и конзервисање морских биљака и животиња.

Наравно, такав град још не постоји, али о њему научници сањају. Већина њих сматра да ће у скорој будућности људи живети на изванредно богатом морском тлу које се простире уз обале на малој дубини. Дужност тих људи биће да искоришћавају велика рудна богатства и скупају баснословне количине хранљивих материја, које се налазе у мору. Данас, у Америци постоје преко 200 подморских налазишта нафте, а у Мексичком Заливу постоје вештачка острва са којих се врши експлоатација нафте. Она се понекад налазе на удаљености и по 45 километара од обале. Поред нафте, у подморским наслагама откривени су у великим количинама и угаљ и гвожђе. Међутим, научнике највише привлаче огромне количине хране које се налазе у мору. Планктони, сићушни морски организми, драгоценији су него иједна друга хранљива материја у мору. Они су главна храна китова и многих риба. Чувени морепловци са Кон-Тикија и Француз доктор Бомбар,

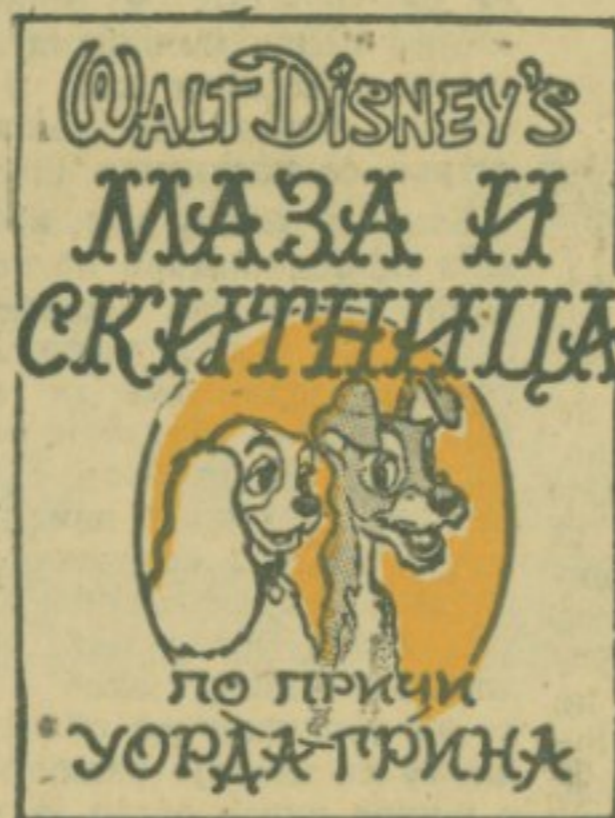
који је пре три године препловио Атлантски Океан без хране и воде у малој једрици, углавном су се хранили планктонином и пили морску воду.

Планктони који у густом сити постају као разређена пихтијаста маса имају пријатан укус ракова и садрже све потребне хранљиве састојке. У водама Атлантског Океана крај европских обала може да се добије 300 грама планктона из једног кубног метра морске воде. Професор Ален који је испитивао морску воду у Плимуту открио је да у једном литру морске воде има преко 500.000 разноврсних живих бића. У водама крај обала Исланда један кубни метар морске воде садржи 5 милијарди сићушних дијатомеја. Ова ситна морска бића размножавају се астрономском брзином. Када је лепо време ларве ових бића стварају праве обlake у мору. Ако су повољни услови, они се тако множе да знатно повећавају густину морске воде. Дијатомеја живи свега дан-два. Када се њено потомство не би уништавало, једна дијатомеја могла би за осам дана имати толико потомака да би њихов број био раван укупном броју свих живих бића на Земљи. Поред живих планктона, океани су пуни и мртвих планктона. Они не труле и не распајају се као други мртви организми на ваздуху, него образују неку врсту уљане разређене масе која у облику густих мембрана лебди на морској површини. И мртви планктони моћи ће, такође, да се корисно употребе у индустриске и прехранбене сврхе.

По мишљењу неких биолога искоришћавање неограничених резерви хране која се налази у мору није тешко као што се чини. Они сматрају да се крај обала топлих мора, где нису велике дубине, могу саградити циновски базени у којима ће живети људи, који су се специјализовали да одржавају најбоље услове за брзо размножавање планктона и других морских животиња. У морској води која би се налазила у тим басенима брзо би се множиле милијарде дијатомеја и других животиња. Густина такве морске воде била би десет пута већа од густине воде у Саргаском Мору. Нарочито добре врсте морских животиња биле би одабране, а оне мање корисне и штетне биле би уништене. Ту би се направили и огромни филтери на којима би се површинама непрестано скупљала маса планктона, која би се затим преко бескрајних трака отпремала у фабрике и нарочитим поступком припремала за конзерве. Укусна садржина ових конзерви претстављала би основну храну милијарде становника у будућности. Неки амерички биолози предвиђају да направе и циновске басене у којима ће се налазити огромне подморске ливаде за „пашу риба“ и других крупних морских животиња које би се у њима гајиле. Тако би људи могли да одвоје крупне рибе, корњаче, ракове и друге морске животиње и то брже, него што је нормално потребно да оне одрасту. Тако ће свет будућности моћи да добија „товњене“ рибе, полипе и ракове и из мора.

Животиње на 500 км висине

Совјетски доктор А. Карпенко недавно је објавио у Москви досад најпотпуније податке о совјетским успесима у области астронаутике. Према овим подацима, совјетске ракете, дириговане радијом са земље, стигле су до висине од 500 километара. Оне су биле опремљене прецизним инструментима који су забележили температуру, притисак и састав ваздуха у овом појасу јоносфере. У нарочитим кабинама, уграђеним у кљуну ракете, у васнону су послате и мале животиње. Совјетски научник такође је изјавио да је завршено неколико пројеката вештачких сателита који ће се кретати око земље на удаљености од 200 до 100 километара и то брзином од шест метара у секунди. Сателити ће бити тешки неколико тона.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Народне пословице о раду

Народ је и кроз пословице, као и кроз многе друге народне умотворине, изразио своје мишљење и изрекао свој суд о много чему што се збива у животу. Овде ћемо изнети наше народне пословице о раду. У њима се рад истиче као насупрот потреба сваког човека, затим да се људи цене по раду, да без рада нема зараде, да је потребно радити увек, затим да се треба чувати лености итд.

Рало што више оре, то је и светлије.

Камен који се често премеша, никада неће обрасти маховином.

Текућа вода боља је од стајаће.

Срећу човек тражи у радњи, а не у нади.

Рад никога није осрамотио.

Нема јела без дела.

Нема хлеба без руку, али нема ни руку без хлеба.

И паук плете мрежу да би се исхранио.

Где нема рада, ту невоља влада.

И хлеб плаче, кад се бадава једе.

Боље је човеку да се заваљује од рада, него од глади.

Боље је косити, него просити.

Нема слађе вечере од оне која је с трудом стечена.

Што ко ради, то пред њега пада.

Свак своју робу носи на ваљар.

По раду се човек познаје.

Човека хвале његова дела.

Не суди човека по оделу, већ по делу.

Благо мудрој глави и вредној руци.

Хлеб јести није мајсторија; хлеб пећи мала је мајсторија; али хлеб заслужити то је права и велика мајсторија.

Како ко посао тера, онако му и иде.

Вредан паук, иако је мали, брзо ће оплести велику мрежу.

Ко не ради код своје куће, радиће код туђе.

Ко воли да ради, увек ће послати наћи.

Запослену човеку, време је кратко.

На свету нема ништа горе од лености.

Леност више штети човеку, него ли незнање.

Леност је највеће бreme.

Ко је врућа постеља, студен му је ручак.

Ко дуго спава, тај са дугом спава.

Ако се не можете сетити која је ово риба, дајемо вам одговор.

(Туна)

ДИЈАТОМЕЈЕ

Дијатомеје (грчка реч и значи: раздељен, растављен) су силикатне алге које стоје између животињског и биљног царства. Оне су једноћелијна бића. Фелиске опне прожете су силикатним материјама. Јако су распрострањене. Има их у слатким и сланим водама и на влажном земљишту. Прах од њихових љуштурица употребљава се за глачање метала и као инфузоријска земља, која помешана с нитроглицеринском даје динамит, највећим делом састављен од љуштурица тих силикатних алги.

ШТА ЈЕ АКАНТУС?

Акантус је грчка реч и означава жбунасту биљку, која има велику и по ободу зупчасту лишће. Ова биљка расте у Азији, Аустралији, Африци и у областима средоземне климе у Европи. Неке врсте гаје се и као украсне. Под акантусом се у архитектури подразумева украс на капителима коринтских и римских стубова.

Која је ово риба

За рибу чији вам цртеж дајемо морали сте чути, јер живи и у Јадранском Мору, а килограма. Кад баца икру онда се приближи обалама, те је тада рибари хватају у огромним количинама. Тврдоперка је. Иза другог леђног пераја има девет, а иза задњег осам лажних пераја. Месо јој је црвено и укусно, али се тешко вари. У трговину долази усољена, сушена или конзервисана у уљу. Они који су били на мору видели су ловишта ових риба.

БОЈИШТЕ СТАРИЈЕ ОД ЧОВЕЧАНСТВА

Састајалиште урагана, место где се срећу топла Голфска и хладна Северна атлантска струја, је бојиште које је старије од човечанства, а после Саргаског Мора највеће гробље бродова. Ту, под водом која стално кључа и пени се, лежи преко две и по хиљаде бродова.

На западној обали Северне Америке, од Вирџиније према Јужној Каролини, протеже се ланац пешчаних острва, огром-

глеза, Швеђана, Ираца, Португалаца, Немаца, па чак и Арапа.

Северно од њега, с друге стране уског мореуза, лежи острвце Понијева Глава. Његови први становници били су познати као „мајстори бродолома“. Наиме, они су ноћу везивали коњу о врат велики фењер и терали га дуж обале. Видели светиљку која се у ритму клатила, капетани бродова поверовали би да то неки други брод плови кроз безбедан канал, и да се не би излагали опасности да наиђу на подводне спрудове, скретајући би са спот правца да би ишли његовим трагом. Брод, упућен на погрешну страну,

тешко силази кроз грло као јаје док га змија гута. — тврде они сами за себе. И то њихово тврђење потпуно је тачно, уколико се тиче њихових међусобних односа. Све док на острва нису почели да долазе странци и туристи, ниједна кућа није имала кључ. Али, кад су у питању настрадали бродови, онда често не помаже ни обалска стража. Пре неколико година настрадао је у близини острва један брод пун енглеских цигарета и шкотског вискија. Бурја је била толико јака, да је обалска стража одлучила да причека до сутрадан. Преко ноћи бурја се претворила у прави ураган и стража је поново морала да одложи преглед брода. Међутим, још тог дана у свим кућама дуж обале људи су, уз

се не упуштају у борбу са својим непријатељима. Мачке су, уосталом као и сви остали становници, дошле на острво са насуканих бродова.

Како су коњи, који као дивљи слободно живе по пешчарама Оркакоука дошли на острво, не зна се тачно. Једна стара легенда каже да је некад давно у близини острва настрадао један брод с товаром арапских коња намењених шпанским или енглеским војницима. Неколико коња и њихов чувар, један млад Арабљанин по имену Вахаб, остали су да допливају до обале. Коњи су се касније размножили, а њихов чувар остао је на острву где је основао породицу. Његови потомци и данас живе на острву и носе презиме Вахаб.

Ту, на Оркакоуку, била је — тако се прича — и база многих пирата, такозвана „Пешина Црнобрадог“. Стара, иструдела бродска корита расута свуда по песку претстављају једини остатак некад велике и неустрашиве гусарске флоте.

Једанаест миља далеко од села које носи исто име као и острво, лежи зарђала олушина некад елегантнег и поносног брода „Керол Дириг“, чувеног „аветињског брода архипелага Хатерас“. Брод је настрадао у једној јануарској бури 1921 године. „Сутра ће бити богат лов“, — говорили су острвљани знајући да таква бурна ноћ неће проћи без бродолома. Сутрадан, кад је свануло, обалска стража угледала је насукан велики брод с четири катарке. Одмах је послан велики чамац да покупи посладу настрадалог брода. Кад су се спасиоци попели на брод, на њему нису нашли ни живе душе, нао су претресли све просторије. На читавом броду налазила се само једна мачка која је узнемирено дугала палубом. У кухињи и бродској остави било је хране у изобиљу. То није обична олушина, — рећи ће вам острвљани, — Ако једног дана дођете на обалу видећете половину бродског трупа. Сутрадан, брода нема, нестало је, као да је испарило. Не зовемо га ми узалуд „аветињским бродом“.

На острву Роаноук, које лежи северно од Хатераса, подигао је некад Валтер Рели „Изгубљену колонију“, утврђење које је нестало без трага. На зградама обалске страже лепрша се, као опомена да ће буре наступити, црвеноцрна застава. Застава се готово никад не скида с јарбола. „Ово је земља буре и ветрова и мирно време буди у нама, као престанак бродских машина код морнара, опрезност и сумњу“, — кажу острвљани.

Поред ветрова и Голфска струја је била узрок многих бродолома. Капетани, желећи да избегну јаку струју која ту тече према северу, скретајући би ка обали да би се, на свој ужас, нашли усред песака који кључа. И што је још опасније, Голфска струја ту стално мења свој ток и брзину. Понекад вијуга скоро леђо, да би, можда, већ сутрадан, потекла као брза река. Једног дана рибари наиђу на њу већ километар од обале, сутрадан ће испловити по четрдесет километара према пучини, а од ње ни трага.

Нано уједа ЗВЕЧАРНА?

О уједу зечарке, једне од најотровнијих змија, у научној и популарној литератури владала су дуге времена најразноврснија мишљења. Једни су тврдили да је неопходно потребно да змија приликом уједа састави вилице да би убризгала отров, други да она тако брзо уједе да се то може упоредити са брзином муње, затим да зечарка не може да уједе изнад себе и тако даље. Испитивања су показала да су сва та мишљења погрешна.

Пре неколико година научници су приметили да би се брзи електронски фото-флеш апарат, који је изумео доктор Едертон, могао користити употребити и за проучавање уједа зечарке. Удешено је да се једна слика сними у тренутку када зечарка загризе површину гуменог балона који има пречник око 20 сантиметара. Друга слика израђена је нешто доцније да би се видело да ли се приликом уједа вилице састављају. Снимци су показали да се вилице не састављају приликом уједа. Међутим, многи су приметили да овај начин испитивања није добар, јер балон експлодира одмах после уједа и змија нема шта да загризе до краја, па су после тога почели да праве друге експерименте да би се утврдило да ли змија заиста склапа вилице при уједу. Уместо балона употребљена је нека лопта од латекса, која је имала пречник од десет сантиметара. Сада је по-

Тако је оборено мишљење да зечарка увек саставља вилице и утврђено да све то зависи од околности и од навике сваке поједине змије. После овога испитивана је брзина уједа. Утврђено је да је змија главу померила за шест сантиметара у времену од 30 хиљадитих делова секунде, што чини нешто око два метра у секунди, односно преко 7 километара на сат. То није велика брзина и много је мања од брзине којом човек може да покрене руку и која достиже 50 километара на сат.

Трећи експеримент, имао је да покаже да ли зечарка може да убризга отров без састављања вилица. За то је уло требљена мека гумена лопта, као у првом експерименту, само је унутрашњост те лопте премазана бојом која реагује на отров зечарке. Требао је да снимци покажу положај вилица. После уједа при коме се вилице нису раставиле, боја се променила и тако је утврђено да убризгавање отрова није у вези са састављањем вилица.

Поред овога, даљим испитивањем је утврђено да зечарка без каквих сметњи може да уједе ствари које се налазе и вертикално изнад ње. Да би се то утврдило, употребљен је гумени балон који је обешен тачно изнад главе зечарке. Занимљиво је да зечарка радије уједа топле него хладне предмете, а то се доказало помоћу загрејаних гумених лопти. Она пре уједа осети температуру предмета, па тако и у мраку може да осети да ли је жртва животиња која има хладну или топлу крв.

дешено тако да се снимак направи не у тренутку када змија загризе лопту, већ тек онда када дође у додир са материјалом којим је лопта напуњена, а то је такозвана минерална вунa. Фотографија је показала да је змија приликом уједа забала само зубе у лопту, а било је и уједа при којима је саставила вилице.

Ипак јој доскочио

Пре седамдесет година, енглески позоришни критичар Хедзон написао је критику о глумици Ебремсовој, у којој је између осталог рекао: „Ебремсова потсећа на ископине археолога Шлимана. То је прави антиквитет“.

Глумица је била страшно уверљива и одмах је критичара тужила суду. Судија је покушавао на све могуће начине да умори узбуђену глумицу и говорио јој:

— Немојте да се љутите! Та познато је целом свету да су Шлиманове ископине од огромне вредности...

Глумица није хтела да се помири с тим.

— Јесте... знам да су скупоцене, али не заборавите, господице судијо, да позориште не посећују само археолози.

Откако је изишла критика, ја стално добијам анонимна писма од пакосних људи у којима пишу и овакве ствари: „Имате ли неки грчки натпис на себи?“... „Чудо једно, како сте се добро одржали после толико векова“ и слично.

Ипак је дошло до поравнања. Хедзон је обећао да ће написати повољнију критику и своје обећање је испунио, али су у напису биле и ове речи:

— Како сазнајемо, наша славна глумица Ебремсова славиће за који дан осамнаести рођендан. На том слављу учествоваће, поред осталих, и силна деца и унуци.

на природна брана која штити континент од беса вечно узбурканог мора. Највеће од њих Хатерас дуго је 76 километара. Оно је тако уско да се са сваке тачке на њему могу видети обе обале. Дуж обала су високе беле дуне чији песак ветар стално ковитла, тако да човек добија утисак да је острво стално обавијено лако маглом. Мала рибарска насеља леже као шћућурена у пешчаним гнездима. На острву нема ни једне једине ствари која није успомена на какав бродолом. Куће су сagraђене од дрвене грабе са потонулих лађа, а намештај у њима красно је некад кабине бродских капетана и посаде. Са становницима је исти случај: њихови преци, а и многи од њих, стигли су на острво грчевито се држећи за какву даску или комад катарке брода који се насукao и разбио о подводне спрудове недалеко од обале. Због тога становништво и претставља чудну мешавину Ен-

насукао би се на спруд где би га таласи разбили. А „Мајстори бродолома“ дошли би на својим чапцима и однели с брода све што им је могло користити. Тако је било некад.

По западној обали острва, нарочито у близини села Родант, леже олуштине многих бродова. Њихов број, то јест број оних који се виде, стално се мења, јер ветром ношен песак може за један дан да их затрпа и сакрије. Понекад се дуж обале, дуге неколико километара, једва види њих петнаестак да би их већ сутрадан, после какве буре, било преко педесет. Ту има већ иструлених дрвених корита старих једрењака, али поред њих леже и гвоздени трупови пароброда. Један од њих припада ратном броду настрадалом од урагана у Другом светском рату.

„Становници ових острва толико су честити да ако изговоре какву лаж човек просто очима може да види како им

чашицу шкотског вискија, пушили енглеске цигарете.

Иначе, поред тога што се понекад бапе тајним посетама настрадалом броду, острвљани обављају тај исти посао за рачун обалске страже и сопственика бродова.

Сваки бродолом остави свој траг на острву крај којег се догодило. Тако се једном насукao неки брод с товаром зелене боје и већ после неколико дана све куће на острву зеленеле су се као шума у пролеће. Другом приликом на настрадалом броду налазила су се банане. Све живо, и људи и животиње, толико су јели банана да је, кажу, после неколико дана и кравље млеко имало укус овог мирисног воћа.

Острво Оркакоук називају још и острвом мачака и дивљих коња. На њему има три хиљаде мачака и свега двадесет и шест паса. У том мајем царству пси су плашљивији од мишева и никад

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

СИЛОКСАН

Можда ће какав од гуме бити убрзо замењене једном обумом која ће се правити од специјалне непромочиве коже, а то ће се постићи помоћу силоксана, хемикалије која коју чини непромочивом. Кожа у коју се утрља ова хемикалија постаје потпуно непромочива, али јој се поре не затварају. Њу је пронашао Тоиво Каупи из Мидленда, у Мичигену.

КРАКЉАШ

Кракљаш је врста птице лако повијеног кљуна, дужег перја на глави, дугих крила и рачвастог репа. Кракљашу су

САМО 460 КИЛОМЕТАРА

одлични летачи, лове птице, мишве и рептиле. Перје им је мркорјасто, глава и врат бело-сиви, а одоздо рјастомрки. Црни кракљаш може да буде дуг више од пола метра. Перје му је скоро црно, реп му је мање рачваст, доста је жива птица, воли подводне равнице, где тражи рибу.

СНЕГ НИЈЕ УВЕК БЕО

Иако се каже: „Бео као снег“, ипак снег увек није бео. Још од давних времена па до данас забележено је много случајева да је снег имао и друге боје: црвену, наранџасту, па и црну.

Ниједан већи комплекс копна на земљиној кугли није удаљен један од другог више од око 460 километара.

Трговце ЈОШ НЕ НАПИСАНЕ

У нашој прошлости има доста крупних и узбудљивих догађаја, а сеобе наших људи, појединачно и целих племена, спадају међу најзначајнијима збивања која су се догодила у нашој историји.

Као у некој романтичној причи или роману наш човек, сам самцит, с торбицом о рамену и с поабаним огртачем, кретао је из оскудног краја у „земљу обиља“ да би зарадио само кору хлеба. Он путује и

зне буне, тражење „бољег“ наше, ратови, верска прогноња, недостатак плодне земље, страшне зиме и тако даље. Не би нимало било чудно ако бисте у Окланду, у Новом Зеланду, на улици, у оној гужви аутомобила и људи, у оном жамору страних језика, чули и наше речи:

— Па куд ћеш сада?
— У Малу Подгору.

Те би вас речи тргле не само зато што су наше, него и због имена: Мала Подгора. Заиста, тамо има једно велико предграђе, заправо место, у ком живе наши људи. Оно има своје старо име, али га наши људи, у међусобном разговору, називају Малом Под-

дању и ноћу преко брда и планина, преко мора и океана, неук и јадан, али пун снаге да се ухвати у коштак са животом. Путују и цела племена.

Хиљада мука и невоља вековима су терале наше људе из рођеног дома, отргле га од тоглог кућног огњишта и расуде по целом свету. Ретко је место на земљи где наш човек није стигао, а и много штошта доживео. Сагледао је ледене пределе оба пола, прокрстарио многим прашумама, пекао се на жарком сунцу, скапавао од глади, постизао у туђој земљи положаје какве ни домороци нису могли да замисле.

Огромна је листа тих невоља које су покренуле те људе: најезда Турака, лична и имовна несигурност, глад, ра-

гором, јер су сви из села Подгоре крај Макарске. „Исељеници носе, каже Цвијић, као пуж кућицу, имена свога села, краја, потока, планине, кашто и целог предела и по њима називају исте предмете у новој области где су се населили.“

Овде ћемо навести неколико прича и извештаја о кретањима наших људи и о невољама које су их на то нагониле.

Неки стари сељак у Никшињској Жупи орао, а око подне снаја му донесе ручак. Са сузама у очима она је гледала док је он ручао.

— Зашто плачеш? — упитао је старац снају.

— Та храна што је пред тобом све је што смо имали у

су могли да се прехране до пролећа. По свршеном послу опет би се вратили у Херцеговину. Ако би отпутовала цела породица на презиму, онда се често догађало да би заувек остала у Босни.

Коме слава иришада

По мишљењу неких научника стари Египћани први су пронашли и употребили лађе на једра и весла. Други опет сматрају да су народи који су живели на обалама Еуфрата и Тигриса имали пре Египћана бродове који су пловили по овим рекама.

Лађе на Еуфрату и Тигрису биле су исплетене од врбова прућа и личиле су на огромне корпе. Оне су биле облепшене катраном и обложене кожом животиња. Предња страна ове чудне лађе и крма имале су исти облик. Роба се полагаала на наслану сламу или трску у самој лађи. Крманло се помоћу два јака весла. Поред робе, на овакве мање лађе товарило се често и један магарца, а на веће и по више магарца. Када би лађа приспела у Вавилон, морнари би прво гледали да продају робу. После тога извукли би лађу на обалу и са ње скинули кожу. Труп лађе такође би продали, јер је пловидба уз реку с мало весала била немогућна. Кожу би натоварили на магараце, па се пешке натраг вратили.

У рушевинама старе Ниниве пронађене су слике лађа које су грађене од дрвета. Предња страна такве лађе личила је на коњску главу, а крма на реп рибе. Лађе су, изгледа, имале један јарбол, који је био затегнут ужем, а на врху њега налазило се кош. Неке лађе биле су на предњем делу високо над водом, а под водом су, на предњем делу, имале нешто налик на бодж. По свој прилици то су биле ратне лађе. На јарболу је било једно са четири угла.

У познатој породици Ненадовића која је одиграла велику улогу у српским устанцима на почетку прошлог века, а из које потичу Алекса Ненадовић, његов син Матија и Матијин син Љуба Ненадовић, постоји предање о томе како су се они доселили у ове крајеве из Бирча. Они су се од старина звали Ненадовићи. Једнога дана племе Ненадовића страшно се закрви са Турцима, па је из Бирча кренуло у Србију. Породице су се прозвале другим именима да би од Турака били мирни. Када су Ненадовићи кренули за Србију они су довели једну занимљиву одлуку о томе где ће да се населе. Једни су решили да се наста-

не онде где нађу најбољи рој пчела у грму, други где виде највеће класове жита, трећи где нађу најгушћу шуму, а четврти где чују да во најјаче рикне. Такву одлуку они су донели, јер су знали да где на то нађу, да ће то бити плодна и за њихове породице најугоднија места. Од тога племена, када се преко Дрине у Србију доселило, једни су се задржали и населили испод планине Цера, где су нађли највећи рој пчела и дуго времена били су први у богатству меда. Други су се спустили у Ваљевску нахију, па се неки од њих, којима је највећа опасност претила од Турака насеље у планинском месту Суводњу, под подножјем планине Медведника и прозвину се Бирчанима. Трећи су се спустили у Грабовца, ондашњи Посавски срез, јер су ту нађли највеће класове жита. Они су се прозвали Стевановићима. Четврти, путујући дошли су на Бранковачки Вис (Близошки Вис) и наједном су ту стали, јер су чули да је во рикнуо ни мање ни више него 18 пута узастопе.

Од ових последњих који су се ту населили једни су се прозвали Лазаревићима, а други Стевановићима. Место где су се они настанили било је доста пусто, али плодно. Стевановићи-Ненадовићи једном одлуче да копају темељ за куће. Копајући, они нађу на неке старе зидине под земљом и подрум. У подруму су нађли и на стару иструделу бурад, а у некој буреди било је и вина. То их је много обрадовало, јер су у томе видели неко претсказање среће. Човек који је копао темељ и пронашао бурад у подруму звао се Бранко, па су његови салеменници цело село у његову част прозвали Бранковином.

Оваквих слика и прича има доста у нашој прошлости. Прелиставајући књиге о тим сељењима и слушајући приче наших људи о њиховом животу у далеком свету и о ономе што су доживели, човек не само да види мучне стране наше историје, него и у свему томе види приче и романе још ненаписане.

НОВИ КОМБАЈНИ

У Енглеској ће се производити нови комбајни помоћу којих ће моћи да се сеје свако семење житарица, па и семе траве. Комбајн има шеснаест отворара из којих у размачима излази семе житарица и стотину отворара за сејање семена траве. Отвори се могу преудесити и за семење најкрупнијег пасуља и за најситије семе траве. Осим тога, помоћу овог комбајна могу се њиве ђубрити вештачким ђубривом. Комбајну се могу додати делови за сејање сваке врсте семена.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

ЈОШ УВЕК ПРВАК

Велики путнички прекоокеански пароброд „Грент Истерн“, који је саграђен у Енглеској од 1854 до 1858 године, могао је

НЕОБИЧНИ ДВОБОЈИ

Двобоји су данас потпуно искорењени готово у свим земљама. Али, у 18 и 19 веку они су претстављали праву болест грађанског друштва у Европи. Старим Грцима и Римљанима није био познат овај суров и неправедан начин решавања личних сукоба и размршца појединих људи, већ су све спорове ове врсте расправљали на начин који може да користи њиховој отаџбини. Тако, када би се војници двојнице војсковођа међусобно посвађали, они се нису међусобно тукли, него би заједнички јуришали у непријатељске редове и тамо направили чудо од покоља. Онај који би погинуо, сматрало би се да је био крив, а ако би двојница који су се свађали и јуриш направили остали живи, они су се мирили. Европски народи двобој су примили од феудалне Немачке, и они су убрзо узели маха широм целе Европе. По мишљењу неких који су се бавили историјом двобоја, у Француској је у 18 веку губило животе 10.000 људи сваке године у двобојима.

Поред великог броја двобоја који су се често завршавали смрћу једног учесника, било је смешних и необичних двобоја. Тако је у Француској крајем 18 века живео Сен Фокс који је био познат као кавгаџија и шаљивчина. Једном приликом он је изазвао једног уображеног официра краљеве гарде рекавши му да смрди и позвао га на двобој. Официр се силно уплашио, јер је знао да је Фокс сјајан мајстор у мачевању. Када је то Сен Фокс приметио, обратио се официру и рекао му: „Зашто да се тучемо господице? Ако ме убијете ви нећете мање смрети, а ако ја вас убијем, онда ћете смрети још више.“ Двобој између два

француска генерала: Дипона и Фуријеа био је један од најчуднијих двобоја и трајао је 19 година. Тај двобој почео је још у време када су обојица били капетани. Они су били одлични мачеваоци. Када год би се срели: на улици, у пољу, на дужности или за време неког путовања, они су се неилосрдно тукли. Договорили су се да чим један другог примете на удаљености од 30 метара одмах да изваде мачеве и пођу један на другог. У току свог живота противници су се мачевали 20 пута, али без резултата. Најзад су се помирили и доцније су постали најбољи пријатељи.

Међу необичне двобоје спада и обрачун два париска астронаута, који се одиграо 1870 године. Наиме, они су се договорили да пуцају из карабина један на другог и то у моменту када у својим балонима достигну одређену висину. На њихову несрећу оба балона су експлодирала и оба астронаута су погинула. Пре овога рата два Американца договорили су се да свој лични сукоб реше на тај начин што ће обојица сести у аутомобиле и у пуној брзини јурнути један према другом, па кад буду на удаљености од десет метара да пуцају један на другог. Међутим, када су били на удаљености од 10 метара они су извадили оружје, али нису имали времена да опале. Пре тога аутомобили су се сударили и кавгаџије су тешко повређене пренесене у болницу.

да прими 4.000 путника. Досад није направљен брод који би могао да прими више путника, па је према томе „Грент Истерн“ још увек првак. Па ипак, овај брод се није прославио због свог великог капацитета, већ због тога што је искоришћен за постављање кабла преко Атлантика када је везана Америка са Европом.

БЕЗМЕК

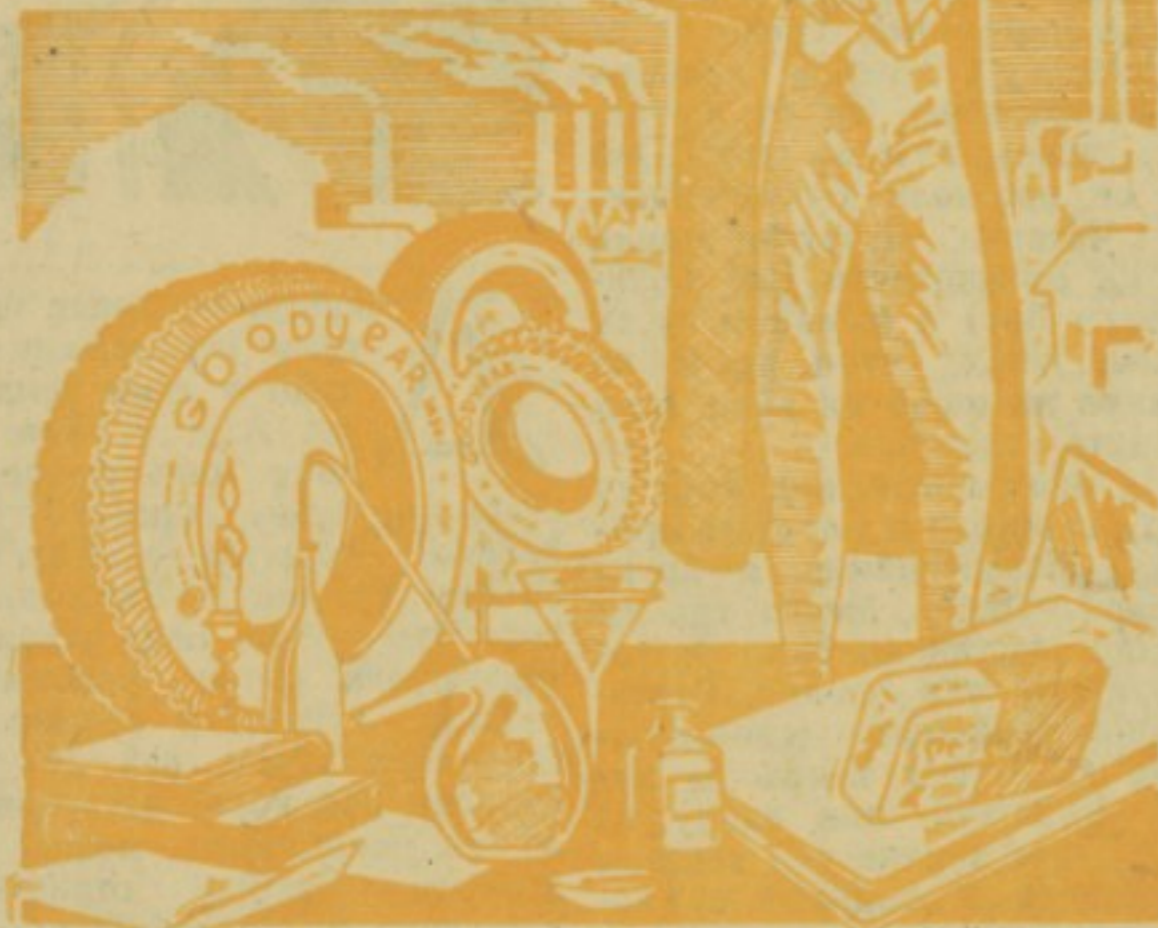
Безмек је морска риба која је дуга око 27 сантиметара. Глава јој је спљоштена, очи хоризонталне, а боје је сиве. Живн

Узбек празна НОВЧАНИКА...

Видели сте разне аутомобиле, знате и имена многих фабрика које их производе. Запазили сте и многе ствари на њима, па и ту да на неким гумама тоčkова пише: Гудјар. Можда вас то није заинтересовало, јер: „Шта би то могло друго бити, помислили сте, сем име неке фирме.“ Али, није тако. Гудјар је једна мала прича у историји проналазака. Овде ћемо је дати укратко.

запазили, али је једино Американцу Чарлсу Гудјару (1800 до 1860), хемичару, пошло за руком да отстрани све те недостатке: његови мекинтоши постали су еластичнији и нису се ни кочили, а ни депили. Један привредни географ написао је за Гудјара да је био досетљив и паметан човек, али и лош трговац. Стално га је пратила нека црна судбина.

Када се каучук појавио у Европи, он је најпре, и највише, заинтересовао ботаничаре и хемичаре. Један од њих био је и Енглес Пристли, у чијем је животу, како се каже, случај имао велик значај. Наиме, он је 1770 године, случајно, приметио да се трагови оловке на хартији могу избрисати гумом. Ето, тог тренутка, каучук се претворио у робу, а први су њиме почели да тргују трговци писаче хартије. Сада се ствар почела даље да развија. Око 1820 године енглески хемичар Мекинтош, опет случајно, упрљао је одело испопљеним каучуком и на своје велико чудо приметио да одело на упрљаним местима не пропушта воду; постало је непромочиво. У глави му је синула идеја: добро би било да се направе мантили премазани каучуком. Они би се добро продавали, јер је у Енглеској стално влажно. Успео је и у проналаску и на тржишту. Али, његови мантили, отсад названи мекинтошима, имали су доста мана: зими су били тврди и укочени, а лети су смрдели и депили се један за други.

Због дугова је често био у затвору, а ту је имао доста времена да размишља о каучуку. Истина, он хемичар није тако добро познавао као Мекинтош, али је ипак постигао већи успех од њега. Гудјар је имао „лабораторију“. Заправо, то је била кухиња, у којој се налазио, као и у свакој другој, штедњак, на коме је он вршио експерименте с каучуком. Проналасци су се низали: то су били разни препарати и предмети од гуме. Да би гуму рекламирао, он се одевао у гуму од главе до пете. Од гуме је имао: капу, одело, огртач и новчаник, у коме, готово никад, није би-

ло ни пребијене паре. Ево и с њим једне „игре случаја“.

Једнога дана Гудјар је посетио неки пријатељ. Као добри другови они су разговарали о свему и свачему. Вредан и стално у нади да ће нешто још новије пронаћи, Гудјар је за цело време разговора

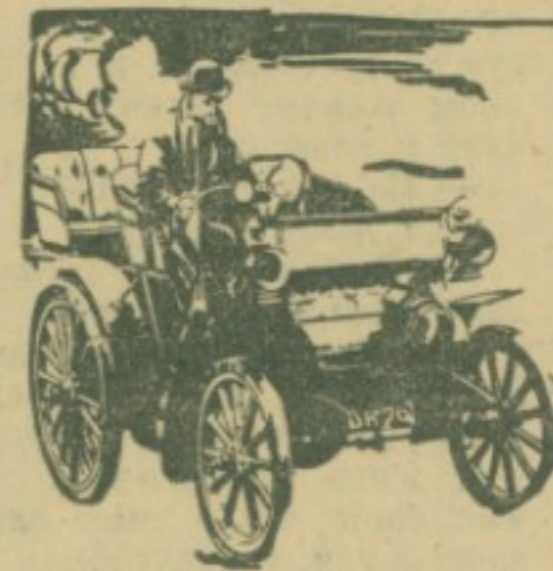
вршио опите. На штедњаку се налазила кесица са сумпором. У једном тренутку он је ставио лонац са отопљеним каучуком на штедњак. Не размишљајући много, он је сасуо мало сумпора у отопљени каучук, јер је све мешао с каучуком; то је била његова „слаба страна“. И гле, тог часа када је сасуо сумпор у каучук решио је свој животни задатак: открио је како са каучук вулканизира, тј. како се претвара у еластичну и отпорну гуму.

Године 1842 у Лондону је приређена изложба примерака каучука Чарлса Гудјара. Посетили су је многи, па и хемичар Хенкук, коме је био познат Гудјаров поступак са сумпором. Годину дана док није, Хенкук је пријавио тај поступак као свој патент; пре несрећног Гудјара. У основи то је било све исто, само је он поједноставио Гудјарову методу. Истина, и Хенкук је имао проналазачки дух: пронашао је ебонит. Један биограф Гудјара, пишући о њему, рекао је да би било праведно да је Хенкук поделио добит са Гудјаром, али он на то није ни мислио. Гудјару је место пара, као увек, остала слава: признато му је да је проналазач, Французи га је одликовала, а 1858 издао је и књигу. Била је то ретка књига, јер Гудјар ни сада, као ни раније, није могао без гуме: књига је штампана на каучуку, а повезана у гуму. У тој књизи Гудјар је набројао 500 разних употреба гуме. Заборавио је само једну: производњу аутомобилских гума, на којима се и данас често види његово име. И још нешто, он је до краја свог живота носио уза се и понајвише: празан новчаник од гуме.

РЕПОРТАЖИ

СЛЕПИ ПИОНИР АУТОМОБИЛИЗМА

Године 1904, у време кад је аутомобилизам такорећи

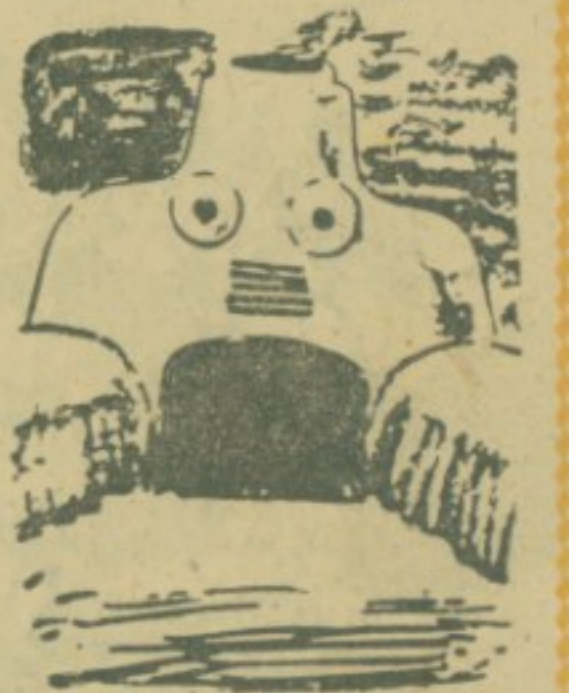

Још био у повоју, Семјуел Шарп из Ботерфорда, у Енглеској, иако потпуно слеп први је у свом родном месту научио да вози „кола која иду сама“. Исте године он је положио шоферски испит и добио дозволу за возњу.

сподарице док је ова пролазила кроз варошицу Гудзу, која је удаљена од њеног родног града Фресна око 2.500 километара. Укучани су се већ били помирили с губитком своје мачке-љубимице, кад се она, после пуних 47 дана, појавила у Фресну. Мачка се вратила кући толико измршавела и исцрпљена од пешачења да три дана није устајала са свога лежаја. Но, оно што је највише чудило укућане било је питање како је мачка нашла пут до куће.

СВАКА ПЕЋ — СПОМЕНИК

Афричко племе Каламбас гради пећи чији облик потсећа на човечју главу. На тај начин племе жели да се одужи успомени човека,

ШТЕДИША БЕЗ ПРЕМЦА

Морган Џонс (1782—1824) свештеник из Блуверрија, у Енглеској, носио је пуне четиридесет и две године један исти шешир. Што је најзанимљивије, Џонс ни тај шешир није купио, већ га је узео с главе бајтенског страшила једног свог суседа.

ОДАНА МАЧКА

„Делила“, мачка Маргарете Хуфман, непримећено је испала из кола своје го-

свог саплеменика, који је начинио прву зидану пећ за печење хлеба.

НАС Пасићлош

Кад је 1937, у својој дванаестој години, угинуо Џим, пас расе сетер, иза њега је остала једна још нерастворљива тајна. Јер, Џим је имао особине које су противуречиле свему ономе што о животињама и њиховом „понашању“ знају зоолози. Причу о псу Џиму, онакву какву вам је овде дајемо, донео је амерички часопис „Коронет“.

Џимов господар Сем Ван Арсејл из Седалије, у америчкој савезној држави Мисури, открио је сасвим случајно чудне способности свог пса. Једног јесењег дана — Џим је тада имао три и по године — шетао је Ван Арсејл са сво-

ве Мисури и др Шерману Дикинсону. У њиховом присуству Џиму је речено да међу присутнима означи човека који има бркове и да изврши низ других наређења, и он је свако извршавао.

Једном приликом, кад се о Џиму и његовим способностима већ надалеко било рашчучло, приређена је нека врста јавне „претставе“ у згради оба дома Законодавне скупштине државе Мисури, којој су присуствовали и сви њени чланови. За време ове претставе Џим је изводио заиста невероватне ствари.

Џим је пристајао да покаже своје знање само кад су то од њега захтевала два човека: његов господар и др Флајн, бивши председник Удружења америчких ветеринара. Др Флајн, коме је Џим једно време био пацијент у болници за животиње у Канзас Ситију, увек се обраћао псу као да разговара с каквим човеком. Кад би дошло време за обавезни дневни преглед, Флајн би му рекао: „Џиме, време је за твоје лечење“, на што би пас скочио на сто и легао. Понекад би се догађало да Џим не легне како треба, на што би му Флајн приметио: „Џиме, погрешно си се окренуо“ и Џим би одмах променио положај.

Кад је др Флајн први пут одвео пса својој кући, рекао му је: „Џиме, моја ћерчица се налази горе на спрату, у соби окренутој северозападу. Хоћеш ли да одеш и погледаш да ли је с bebом све у реду?“

Кад се после неколико тренутака Флајн попео у деџу собу, затекао је Џима са шапом заштитнички пребаченом преко бебине колеске.

Џим псом по шуми. У једном тренутку он је сасвим случајно рекао:

— Џиме, видиш ли онај лепи брест?

На то је Џим потрчао право према бресту и положио своју шапу на његово дебло. Изненађен тиме, његов господар је тада стао да изговара имена осталог околног дрвећа, а Џим је, ниједном не погрешивши, одлазио тачно до именованог дрвета. Није погрешно чак ни онда кад му је Ван Арсејл рекао да оде до једног старог полутрулог стабла.

После тог случајног открића, Ван Арсејл је свакога дана проналазио понеку нову, изненађујућу способност свог пса. Најзад, обратио се стручњацима: др Дјуренту, декану Ветеринарског факултета државе

„ЕРА“ ПЛАСТИЧНИХ МАТЕРИЈА...

Производња пластичних материја у свету знатно се повећала у току последњих година, а нарочито у Америци. Ако производњу пластичних материја у Америци изразимо у кубним метрима, онда су од ње веће производње: резаног дрвета, цемента, челика и гуме. Употреба пластичних материја је веома разноврсна. Тако се оне употребљавају у производњи аутомобилских делова, гладњача, телевизиских и радио-апарата, пољопривредних машина, у електричној индустрији, за зачињање свакодневне хране и за безброј других потреба у домаћинству, привреди и за личне потребе. Сада се врше проба да се пластичне материје употребе и за израду водоводних цеви.

ФОТОГРАФИЈА КОЈА СВЕТЛИ У МРАКУ

Три америчка хемичара пронашли су поступак за фотографисање, али на сасвим други начин него што је то уобичајено. Наиме, и овом се приликом фотографија добија на стакленој плочи, само не путем желатинске масе и бромида сребра. Прво се стакло премаже нарочитом, провидном смолом, која између других има и то својство да се на нешто већој топлоти створава. Док је смола мекана постепе се „светлећим“ прахом који је сличан праху на телевизиским платинама. Страна плоче са смолом и прахом окренута је фотографском објективу који циља у правцу предмета за снимање. За време фотографисања прах се на смоли тако распореди да представља све могуће преливе lika који се налази испред апарата. Потом се, услед топлоте, смола стврдне и слика је тако „фиксирана“. Потом се за сваку страну стаклене плоче, која, као што је познато не спроводи струју, привезе крај жице са позитивним, односно негативним полем струје од 110 волти и слика светли.

ГЛЕДАЊЕ КРОЗ ЧЕЛИК

Недавно је начињена направа, изоскоп, која помоћу радиоактивног тела, кобалта 60, омогућава да гледамо кроз челик до на дубину од 20 сантиметара. Пре овог проналазка, да би се извршило радиографско преглед челика, употребљавали су се рентгенови зраци од милион волти. Рентгенови, тј. радијумови зраци продирали су у метал, али не тако дубоко, јер би их челични кристали брзо зауставили. Зраци, које испушта кобалт 60, дубоко продиру у металну масу. Помоћу изоскопа могуће је извршити снимање кроз челик. Изоскоп се употребљава у бродоградњиштима и у фабрикама за испитивање цеви и осовина. По мачу њега се откривају лоше изливена места у металу услед којих цео израђени предмет постаје несигуран.

ДИМ ШТИТИ РОД

У неким земљама цвеће и воћке штите се од мрза путем димне завесе. На пример, на земљи се запали ватра чија широка димна завеса обавије растине. На питање, како је могуће да таква заклона штити од хладноће, кад он не може да загреје ни земљу ни ваздух, даје се следећи одговор: биљке, као и сви предмети зраче топле инфрацрвене зраке. Честице дима које дејствују као прозори у стакленој башти враћају биљци испуштену топлоту, услед чега се биљка мање хлади. Према извесним обавештењима, руски ботаничари врше заштиту биљака против мрза паљењем црвеног фосфора који двоструко користи, као димна брана и као истрана биља. Захваљујући таквом поступку, они су успели да лимунови одоле суровијој клими, ко што су иначе навикли.

ВАЖНО АТОМСКО ОТКРИЋЕ

Оптичар извршени у совјетској атомској централни показали су да обичан челик који не рђа, стављен под снаг неутрона једне атомске пехи, добија боље особине. Наиме, његова тврдоћа и отпорност постају већи. Ово откриће је неопходно занимљиво, зато што су стручњаци мислили баш обрнуто да снаг неутрона обезвређује челик. Засад се још не зна узрок оваквог дејства, па ипак оно је од велике важности, јер ће се путем атомске енергије производити много бољи челик.

КАКВИХ ИМА ОАЗА?

У пустињама се на неким местима појављује вода из дубина, изданска вода, или се до ње долази бушењем, па се овде развијају биљке и насељавају људи. Кроз неке пустиње теку реке које долазе из влажних подручја, те се вода тих река употребљава за наводњавање Оазе које добијају воду из дубина већином се налазе у Сахари. Захватају мали простор. На њему живи обично до 30.000 становника. Најважније културне биљке у тим оазама су урме, шећерна трска и јечам. Међутим, речне оазе захватају велика пространства. Највеће су у Азији и у њима станује по више милиона људи. Обрађива површина у овим оазама шири се изградњом канала, долинских брана и резервоара. Биљна производња је интензивна, па је због тога мачуна велика насељеност.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДЕЛА КОЈА СВЕТЛЕ У МРАКУ

Тканине за одела која светле у мраку најсавршенији су изум последњих година. Она ће се видети у мраку много боље, него одела беле боје. Њихова видљивост има велики значај у саобраћају, јер баш због тога што ће се видети у мраку неће долазити до саобраћајних несрећа. Наиме, ниједан возач који има на колима исправне кочнице неће прегазити пролазника, ако га јасно види и моћи ће на време да заустави своја кола или да пролазника мимоиђе. Крагне, јакне, манжетне, рукавице, значке, монограми и друге значке уткане, сашивене или прикопчане за одела чиниће пешаке-пролазнике јако видљивим када на њих падне мала светлости из фењера на предњем делу аутомобила.

Ове тканине на дневној светлости могу имати разне боје: плаву, жуту итд. И не разликују се од других тканина дању. Међутим, када наступи ноћ, хаљине од ове тканине обасјане светлошћу блештаће јако упалјивом бојом. Када наступи сутон у пролеће и у лето, готово једна трећина гажења пешака дешава се због тога што их возачи нису могли да виде. Познато је да се број несрећних случајева повећава с јесени када се раније смршава. Употребом ових одела број несрећа ће се знатно смањити.

ДА БИ ЛАКШЕ РЕГУЛИСАЛИ СВОЈЕ ЛЕТОВЕ

У центру за техничке изуме у Индијанполису испробан је један нов метод помоћу кога ће пилоти бити у стању да регулишу своје летове и слетање на аеродроме. Постигнут је добар резултат. На основу овог система пилоти ће преко радија јављати о свом плану лета. Тај њихов извештај прима једна специјална станица на земљи и доставља је свим другим авионима који лете над том територијом. На тај начин пилоти су у могућности да међусобно опште и мењају своја запажања. Они сами израђују план свог слетања и решавају друге саобраћајне

проблеме, а нарочито када је реч о аеродромима који немају контролну кулу или на којима ова кула не функционише непрекидно 24 часа.

ШТА ЈЕ МЕЛОГРАФ?

Мелограф је инструмент који може да забележи све што се свира на клавиру. Затим та реч озвучава и лице које скупља и бележи народне мелодије.

НАЈБОЉИ ПОМАГАЧ ЗА ИЗРАДУ МАПЕ

Амерички геолог доктор Вилијам Девис тврди да је приликом израде мапе северозападних дела Гренланда смањно знатно трошкове зато што је употребљавао хеликоптер. Он је видео да је хеликоптером могуће снимити 48 до 96 квадратних километара и то при најгушћим маглама када би снимање на земљи било потпуно немогуће. Да би комплетирао геолошке мапе у пределима око Туле, он је неке делове територије снимио са висине од 457 метара, а због ситних детаља на терену хеликоптер је лако и на сасвим малим висинама: три, пет до 70 метара, и то брзином од 16 до 65 километара. На местима где је требало узети примерке неке руде или нег другог хеликоптер је атерирао.

ШТА ЈЕ ВИЗА?

Виза је потпис или печат надлежног лица на некој исправи да би она постала пуноважна. Путничка виза је дозвола надлежних власти дата на пасошу страном или свом држављанину за путовање у државе чије је визе добио. Има различитих виза: за пропутавање, за дужи или краћи боравак и тако даље.

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО

На Хавајима постоји једна врста ситних комараца који су штетни за људско здравље. Да би их уништили, амерички научници почели су да гаје једну крупнију врсту комараца који уништавају ове мање. Крупнији комарци увезени су из Јужне Африке и нису опасни за људе, а хране се само ситним комарцима који су опасни за људе. Тако су пронашли да је то најбоље средство.

ФЛУОРЕСЦЕНТНЕ ОЛОВКЕ

У Америци ће се нарађивати такозване флуоресцентне оловке. Оне се сада праве само у једној боји и то светлосазеленој. Ако се овом оловком пише на белој и светлој површини, онда се ништа не види. Међутим, ако се на исписани текст делује ултравиолетним зрацима, текст ће се појавити у блиставо зеленој боји. Ова врста оловака погодна је за писање невидљивих и поверљивих инструкција или разних напомена.

„РАДАРСКО ОКО“ НА АВИОНИМА

Неки енглески путнички авиони биће снабдевени такозваним „радарским оком“ помоћу кога могу да се виде опасни олујни облаци и на даљини од 193 километра. Захваљујући овом радарском оку пилоти ће „видети“ и свој правац када путују кроз ове облаци. Познато је да је бура у овим олујним облацима (кумулусима и нимбусима) јако опасна за авионе, нарочито за оне који лете у тропским крајевима, где су ови облаци чести. Ова справа спада у најновије домете развитог радарског уређаја и резултат је дугогодишњег рада и искуства. Справа оперише на таласној дужини од 3 сантиметра. Она је постала прека потреба за авионе чија се брзина стално повећава и она ће опоминјати пилоте да се приближавају појасу ових опасних облака пуних олује.

КАКО СЕ РАЗВИЈА ЈАЈЕ

Један амерички научник који се бави проучавањем атомске енергије покушао је да храни кокошке радиоактивном мешавином хране да би сазнао како постаје јаје. Том приликом он је дошао до ових открића. Жуморце се створи и развије до нормалне величине за седам дана, а осам до десет дана потребно је да постане цело јаје. Неки саставни делови јајета налазе се у телу кокошке 40 дана пре него што ће постати саставни део самога јајета. Три четвртине љуске створе се од материјала који је кокош појела свега један дан пре него што снесе јаје.

...прва војска која је у рату употребила авиацију била је српска.

...прва употреба авиона су први пут употребљени у Гурском рату, 1912 године, при опсади Скадра.

...куће и утврђења, као и седам метара високи ѕид око града Фаху, у једној оази Сахаре, саграђени су од соли. У тој области нема никад кише и со је сва црна од чађи.

...створата Тива била је главни град Египта, а седмоврата Тива била је у Грчкој.

...реч „Јевтино“ је чисто грчка реч. На новогрчком „ефтина“ значи исто што и јевтино.

...просечна надморска висина Тибета равна је врху Мон Блана.

...сразмерно својој величини Енглеска има највише река.

...енглески финансијер и хемичар Фареди (1791—1867) био је у младости књиговезачки шегрт. Природне науке је завлада читајући природословне књиге дате на повећивање.

...прву употребљиву писаћу машину начинили су, 1867 године, Американци Шола, Суле и Гланден.

...први наш преводилац с француског био је Фран Крсто Франкопан. Он је у тамници, почетком 1671 године, превео на кајкавски прва четри призора Молијере.

...рече комедије „Жорж Данден“, ко је свега две године раније изграна у Версају. Превод није завршио, јер је у априлу био погубљен у Бечком Новом Месту.

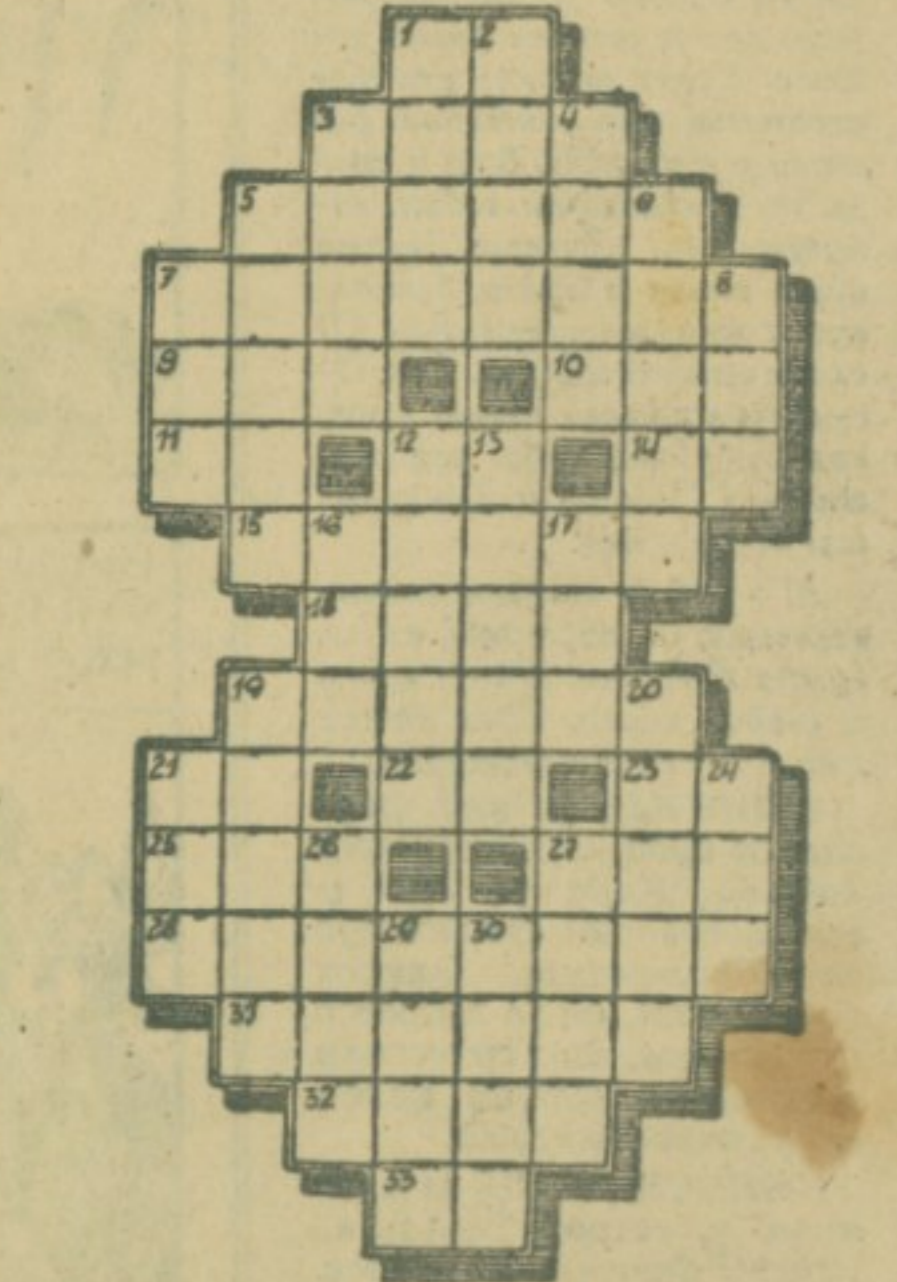
...Стеван Синђелић, јунак из Првог устанка који је славно пао на Чергу, тако се пренао по својој мајци Синђелић.

...славији енглески песник Томас Черстон (1752—1770) отрвао се у својој 18 години, јер више није могао да подноси глад.

Водоравно: 1) лична заменица; 2) водена жбуна; 3) италијански вајар из XV века, радио неке делове сплитске катедрале; 7) река у Америци; 9) мушко име; 10) шумарак; гај; 11) проналазач серума против дифтерије; 12) иницијали хрватског песника; 14) показна заменица; 15) повртарска биљка; 18) пуза; 19) врста забавне игре; 21) предметак у сложеницама са значењем опет, поново; 22) мера за површину; 23) слово латинице; 25) притока Волге; 27) народна предања и веровања; 28) топовска паљба; 31) признација, потврда; 32) оснивач прве египатске династије; 33) хемиски знак за радијум.

Усправно: 1) личност из Дизнијевих стрипова; 2) мисирска света птица; 3) врста атмосферског талога; 4) индустријска биљка, расте у Индији; 5) чарствена вилка помоћу којих се неке школке причвршћују за подлогу; 6) каиш за опанке; 7) тилина; 8) аутор романа „Богородична црква у Паризу“; 12) повремено дивљање површине мора; 13) грађевински пословања; 16) град у Финској; 17) акустична појана; 19) старешина факултета; 20) заштита, окриће; 21) одређено време; 24) слово грчке азбуке; 26) држава у Индонезији; 27) женско име; 29) личност из народне поезије; 30) страна женског име.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) ромб; 5) Мостар; 7) лудо; 8) тек; 10) улога; 12) пр; 13) Сомс; 15) ом; 17) вирус; 19) Нил; 21) ниво; 22) Шамкиа; 24) сара; 25) ало; 27) Фрула; 29) аз; 30) Сомс; 32) рт; 34) Јман; 36) аис; 38) Јана; 39) кесега; 41) тона.
Усправно: 1) Родос; 2) Осогов; 3) М(ан) Т(омас); 4) Ват; 5) Мил; 6) реп; 7) Лузон; 9) Крус; 11) азини; 14) Арника; 16) мишар; 18) увала; 20) „Ларус“; 23) Малој; 24) сфера; 26) озепа; 28) Амичем; 31) апага; 32) Тик; 35) Ана; 37) сет; 40) со.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Путујуће марамице

Ево једног забавног трика. Покажите својим друговима две велике кутије шибци, истресите из њих паличница и у једну метните жуту, а у другу црвену марамицу, протресите обе кутије и кад их поново отворите жута марамица променила је место са црвеном.

Да бисте извели овај трик затражите од својих родитеља две велике кутије шибци, испразните их и комадом чврстог картона преградите њихову унутрашњост на два једнака дела. Тако ћете имати две кутије шибци од којих свака има по две преграде.

Ставите шибци (које су у овим великим кутијама поређане попречно) и по један оделак сваке кутије, а у други оделак уграђете жуту, односно црвену марамицу. Затворите кутије и... сада сте спремни. Метните на сто овако спремне кутије, а поред њих још по једну жуту и црвену марамицу. Можете да почнете са извођењем трика.

а) Отворите две кутије (екоро до половине) и испразните шибци у један тањир.

б) Ставите наместо шибци жуту марамицу, и то у ону кутију у којој се у другом оделку већ налази црвена, а црвену марамицу у кутију у којој се, само у другој прегради, налази жута.

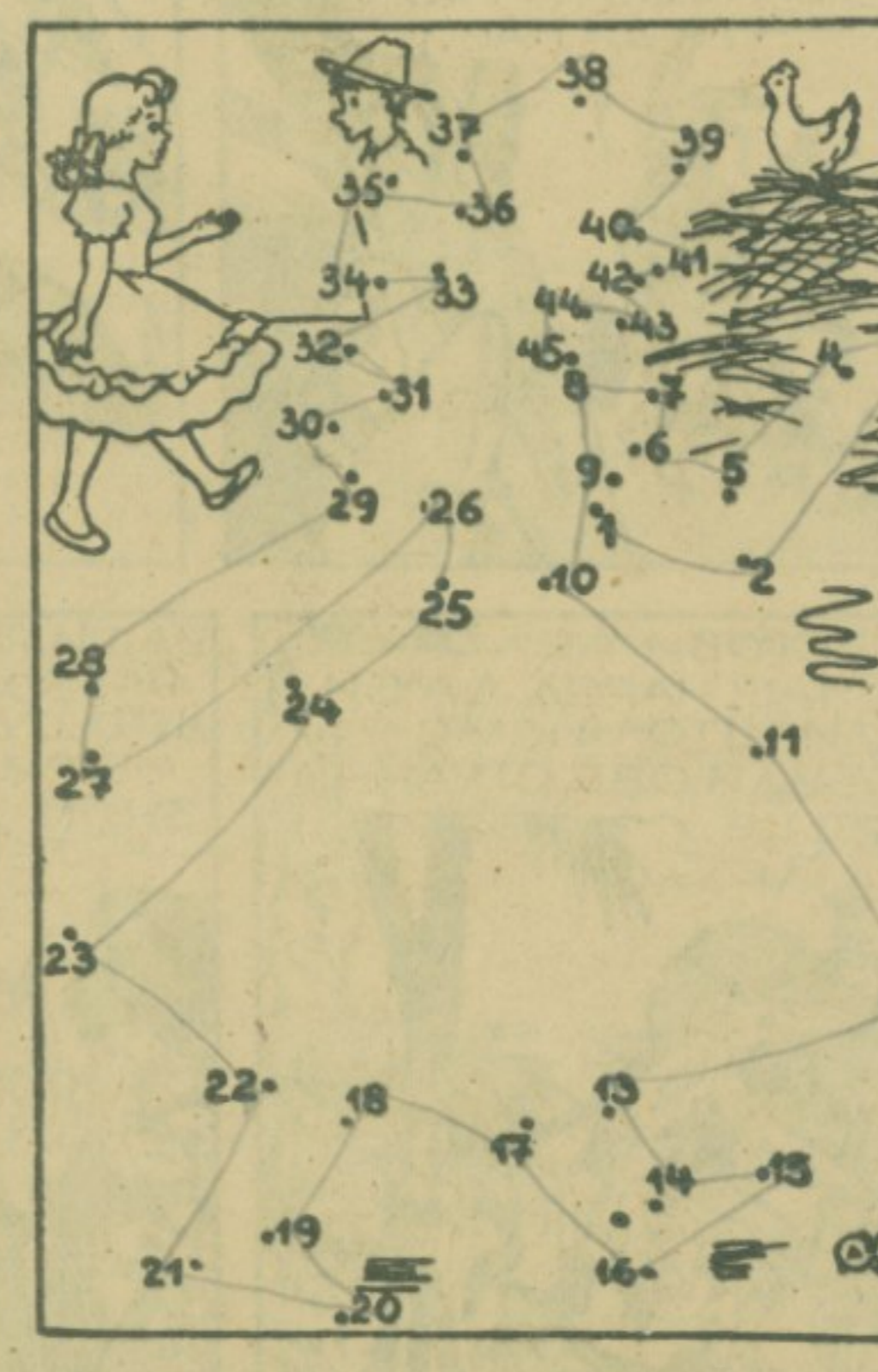
в) Затворите кутије и изговорите какве „чаробне речи“.

г) Окрените хиџро кутије као да ћете их протрести и...

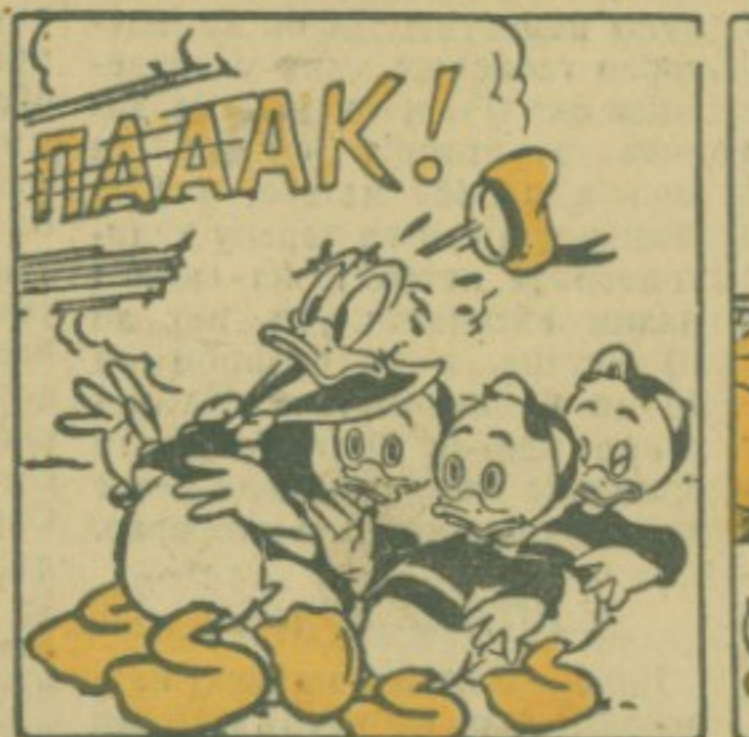
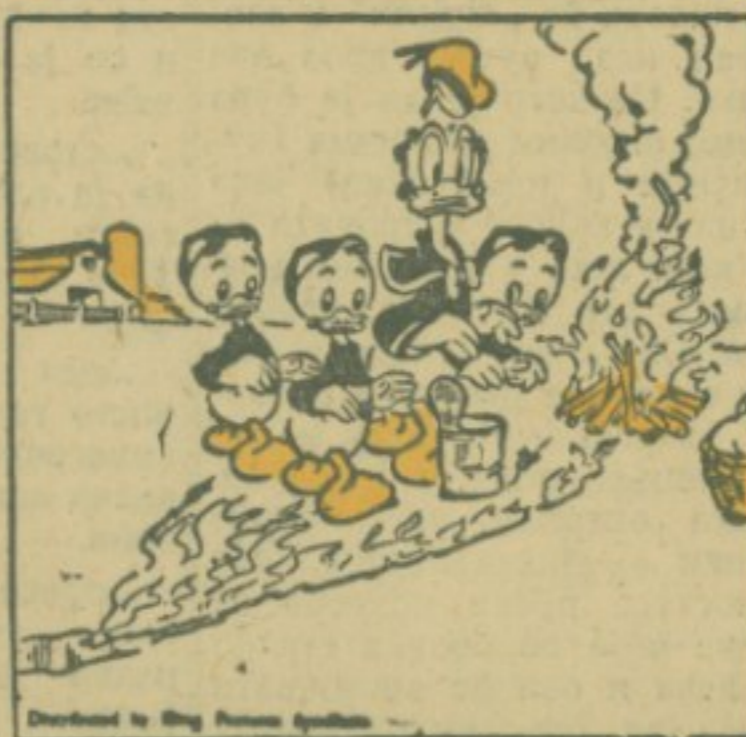
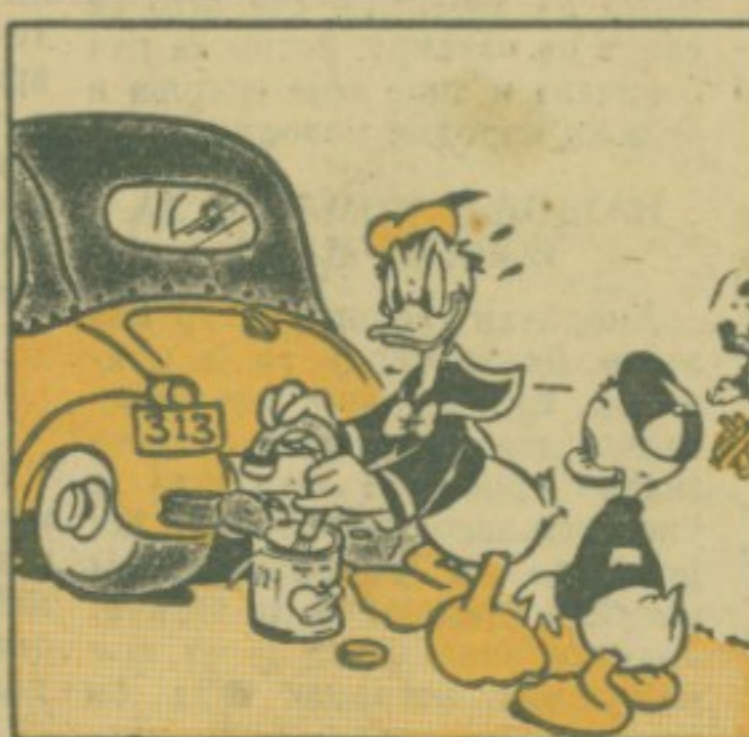
д) отворите полако поново ваше кутије, само у супротном правцу, и извуците једну жуту марамицу и једну црвену. Изгледаће као да су марамице промениле места...

е) и не заборавите да све шибци вратите родитељима.

ПОВЕЗАТИ БРОЈЕВЕ

Марица, Верица и Воја лепо су се играли кад одједном Верица, дурљива као и увек, напусти игру и... нестала. Марица и Воја тужно се загледаше. Куд ли се дала Верица?
Неће вам бити тешко да је пронађете ако имате мало стрпљивости. Учите оловку и повежите све тачке од броја 1 до 42.

Ква Ква!
Титул Пољског Краља

НИЈЕ САСВИМ СИГУРАН

Белка: Чула сам да је теоретика сусетка родила двојку. Јесу ли мушкарци или девојчице?

Шила: Ако сам добро запамтио, једно је мушко а друго женско. Али, можда је и обрнуто.

ИСПРАВКА

— Каква је оно дугачка мотка што стоји тамо? — пита Паја своје суседа.

— То је моја ћерка. Пре неки дан вратила се са школовања.

— Дођавола, како је та мала порасла и пролепшала се!

ПАЈИНО МЕКО СРЦЕ

— Је ли те Паја истукао кад си му показао књижицу с толиким двојкама? — пита Белка Гају.

— Није. Он ме никад не туче, јер би га то болело више него мене.

— Збиља? Нисам знала да Паја има тако меко срце.

— Није то због меког срца, него због реуматизма!

ОБОЈЕ СЕ РАДУЈУ, АЛИ...

Паја: Још само једну отплату и овај намештај је навад наш!

Пата: Хвала богу! Било је већ крајње време да купимо нов.

Који је одговор
штанан

ЗУБУН је: ерста средњовековног мача планински врх у Босни стари град део одеће

АГУТИ су: индијанско-племе старо писмо на Истоку злочар правни израз

ЕШИКИЈЕ су: турски војни одреди племе у Туркестану феудални суд старински колачи

КИНОСКЕФАЛЕ је: зборник закона планина део старог одела код Грка ветар у Јонском Мору

ОДГО-ОР:

ЗУБУН је део мушке и женске одеће од сукна, без рукава, познат готово код свих јужних Словена. Мушки зубун обично је дуг до појаса, док је женски разне дужине. Услед великог распрострањења има локалних разлика у украсима, боји и кроју, па и називима: зобан, зобунец итд. Хаљине истога кроја имају и други балкански и азијски народи. Код Османлија сличан назив: цубе, код Тибетана чуба, код становника Памира и Хиндукуша: бузун итд.

АГУТИ су злочари слични зечевима, а пореклом су из Јужне Америке. Имају густу и сјајну длаку. Они наносе доста штете пољопривреди.

ЕШИКИЈЕ је име феудалног суда нормандских војвода. Када је 1499 у Руану створен стални суд за Нормандију, уместо повремених, он је задржао исти назив, док су остали француски судови називани парламентима.

КИНОСКЕФАЛЕ је планина у старој Тесалији, између Фарсале и Ларисе, чувена због победе римског конзула Фламинија над македонским краљем Филипом V (197 пре наше ере).

Безбедности
МАЛОГА ЦОНИЈА И КИНЕЗА ШАНГ-ЛИНА

НАСТАВИЋЕ СЕ